

Hattyár István ezredes – Kovács Sándor alezredes– Szabó Sándor alezredes:

A MAGYAR HONVÉDSÉG KIEMELT NEMZETKÖZI GYAKORLATAINAK TERVEZÉSI ÉS LEVEZETÉSI TAPASZTALATAI

DOI: 10.35926/HSZ.2025.5.5

ÖSSZEFOGLALÓ: A 2023-ban végrehajtott katonai gyakorlatok kulcsfontosságú szerepet játszottak a Magyar Honvédség kollektív műveleti képességeinek kialakításában. A közelmúlt hazai és nemzetközi katonapolitikai eseményeinek eredményeképpen a Magyarországon megalakuló új szervezet, a NATO Közép-európai Többnemzeti Hadosztály, valamint a hazánkba települt NATO Előretolt Szárazföldi Harccsoport részvételével olyan kollektív kiképzési rendezvények kerültek megtervezésre és levezetésre, amelyekre az elmúlt évtizedekben nem volt példa. A Strong Bastion 23 gyakorlat a NATO Közép-európai Többnemzeti Hadosztály Parancsnoksága teljes műveleti képessége elérését vizsgáló, NATO harckészültségi ellenőrzéssel (CREVAL¹) egybekötött harcászati szintű törzsvezetési gyakorlat eredményes végrehajtását tűzte ki célul, amíg az Adaptive Hussars 23 gyakorlat elsődleges célja volt, hogy fejlessze nemcsak a nemzeti aktív és tartalékos erők, hanem a NATO előretolt szárazföldi harccsoport műveleti képességeit is. Emellett a feladatok végrehajtása során kiemelt szerepet kapott a polgári szervezetek közötti és a teljes kormányzati spektrumot átfogó együttműködési mechanizmusok gyakoroltatása. A jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a gyakorlatok eredetét, a tervezés koncepcionális hátterét, valamint azokat a legfontosabb tapasztalatokat, amelyek iránymutatásként szolgálhatnak a jövőbeni kiképzési események megtervezéséhez és végrehajtásához.

KULCSSZAVAK: Magyar Honvédség, NATO, katonai kiképzés, törzsvezetési gyakorlat, védelmi igazgatás

A SZERZŐKRŐL:

- ▶ Hattyár István ezredes, HVK Kiképzési Csoportfőnökség, Gyakorlattervező, -programozó és Képességellenőrző Főnökség; főnök
- ▶ Kovács Sándor alezredes, NATO SHAPE, Plans J7 Future Plans and Requirements Branch Staff Officers (preparation) (ORCID: 0009-0001-4573-5735)
- ▶ Dr. Szabó Sándor alezredes, NKE HHK KVI Hadászati és Hadműveleti Tanszék tanszékvezető, egyetemi adjunktus (ORCID: 0000-0002-4991-4378)

BEVEZETÉS

A NATO-tagságunkból eredő egyik fő kiképzési elvárás, hogy a harcászati szinten megvalósuló NATO-reagálóképesség kialakítására irányuló felkészítések a NATO kiképzési normarendszer keretén belül teljesüljenek.² A Strong Bastion 23 törzsvezetési gyakorlat

¹ Combat Readiness Evaluation.

² Szabó 2022, 82.

ennek az elvárásnak megfelelően, nemzetközi összefogás keretében került előkészítésre és levezetésre a Közép-európai Többnemzeti Hadosztály-parancsnokság (Headquarters Multinational Division - Centre, a továbbiakban: HQ MND-C) keretnemzeteit alkotó horvát, magyar és szlovák haderő részvételével annak érdekében, hogy kiképzési és értékelési környezetet biztosítson a HQ MND-C teljes műveleti képessége elérésének demonstrálásához egy nagy intenzitású művelet vezetése kapcsán. A gyakorlat előkészítése során kiemelt kiképzési célkitűzésként fogalmazódott meg a támogatóerőkkel való együttműködés begyakorlása, illetve a vezetési és irányítási képességek javítása.³

Az Adaptive Hussars 23 gyakorlat során a NATO előretolt szárazföldi harccsoport (Forward Land Forces Battle Group, a továbbiakban: FLF BG) és nemzeti erők részvételével valós végrehajtással egybekötött parancsnoki és törzsvezetési kiképzési rendezvény került megrendezésre, amely a Magyar Honvédség kijelölt készenléti erői ellenőrzését, valamint az ország védelmi igazgatási rendszerének és az MH együttműködő képességének tesztelését biztosította. A gyakorlat során az FLG BG kötelékében a nemzeti erők aktív és tartalékos alegységei is áttelepítésre kerültek, miközben a feladatok végrehajtása során kormányzati, önkormányzati és civil létesítmények, valamint gazdasági és anyagi szolgáltatások igénybevétele is megtörtént. A gyakorlat sikerességének biztosítására a végrehajtási időszakra vonatkozóan – a támogató jogszabályi környezet kialakítása érdekében – kormányrendelet került kiadásra.⁴ A kapcsolódó kiképzési rendezvényekbe bevonásra kerültek a vármegyei kormányhivatalok, állami egészségügyi intézmények, helyi önkormányzatok, valamint civil cégek is.⁵

Ez a két nagy jelentőségű és rendkívül összetett feladat komoly erőpróba elé állította a gyakorlatok tervezését irányító csoportot, valamint az abban tevékeny szerepet játszó előkészítő állományt. A Strong Bastion 23 esetében közel két évvel a végrehajtás előtt megkezdődött a tervezés, az Adaptive Hussars 23 esetében pedig alig több mint két hónap állt rendelkezésre. A tervezőcsoport összetétele jelentős részben mindkét gyakorlatnál azonos volt. A tervezőcsoport magja olyan hivatásos katonákból állt, akik korábban sokéves tapasztalatra tettek szert mind a NATO művelettervezési és gyakorlattervezői eljárásrendek terén, mind pedig a hazai tervezési folyamatokban, és emellett rendelkeztek számottevő alegységparancsnoki és törzstiszti tapasztalatokkal is. Mindezek mellett is számos szakterületen egyedi megközelítéseket kellett adaptálni, illetve a rutin eljárásrendtől eltérő megoldásokat kellett alkalmazni annak érdekében, hogy mindkét gyakorlat során a kitűzött kiképzési célok sikeresen megvalósulhassanak. Mindkét gyakorlat tervezése tekintetében megállapítható, hogy sikerült integrálni a Magyar Honvédség katonai szervezeteinél megtalálható szaktudást az eddigi megszokott megközelítésektől jelentősen eltérő feladatok sikeres végrehajtása érdekében. A gyakorlatok jellegüknél fogva, valamint a nemzetközi résztvevőkre tekintettel angol nyelven kerültek előkészítésre, így mind a tervezési, mind a vezetési okmányrendszer angol nyelven került kidolgozásra.

³ 173/2022 MH PK parancs... 2022, 2.

⁴ 493/2023. (XI. 2.) Korm. rendelet, 8410–8411.

⁵ 428/2023. számú HVKF parancs, 3.

A STRONG BASTION 23 GYAKORLAT BEMUTATÁSA

A gyakorlat 2023. június 19–30. között több végrehajtási helyszínen került levezetésre, ahol a gyakorlóállomány Székesfehérváron, az Alba Regia és Varaždinban (Horvátország), a 7. „Puma” Gárdadandár laktanyáiban, míg a gyakorlatvezetőség gyakorlatirányító központja Székesfehérváron, az Alba Regia és a Nagysándor József laktanyákban, az alárendelt szervezeti elemek alájátszói állománya pedig Várpalotán az MH Böszörményi Géza Csapatgyakorlótér Parancsnokság, Szimulációs Gyakorló és Kiképző Központban települt. A gyakorlat formája számítógéppel támogatott törzsvezetési gyakorlat, minősítése „NATO NYÍLT – NATO UNCLASSIFIED” volt. Az elsődleges gyakorló állományba történő kijelölés a HQ MND-C teljes személyi állományát érintette, ami 224 fő bevonását jelentette. A gyakorlatvezetőséget (Exercise Control, a továbbiakban EXCON) öt szervezeti elem alkotta, és magában foglalta a valós biztosítócsoportot, a gyakorlatirányító központot, a MEL/MIL⁶ incidenskoordináló részleget, az alájátszó szervezeti elemet, illetve a tapasztalatfeldolgozó csoportot. Az EXCON állományát a keretnemzetek közösen delegálták, összesen 211 főt, ebből 165 fő az alájátszói szervezeti elemben látta el szakmai feladatát. Az alájátszói állományt a gyakorlat végrehajtási időszakában az alábbi katonai szervezetek biztosították:

- NATO Rapid Deployable Corps – Spain parancsnoksága (a továbbiakban: HQ NRDC-ESP) mint NATO Higher Control (a továbbiakban: HICON);
- a keretnemzetek által biztosított dandártörzsek és hadosztályközvetlen szervezetek törzsei, valamint az MH alárendelt katonai szervezetek törzsállománya mint Lower Control (a továbbiakban: LOCON);
- MH Kiber- és Információs Műveleti Központ mint WHITE CELL / CIMIC.⁷

A törzsvezetési gyakorlat értékelését a NATO Szövetséges Szárazföldi Parancsnokság (NATO LANDCOM, Törökország, Izmir) által jóváhagyott értékelési kritériumok mentén hajtották végre; mintegy 50 fő volt a gyakorlaton a nemzetközi értékelőcsoport összlétszáma. A minősítő gyakorlat végén összeállították és az értékelőcsoport vezetője, valamint a delegált NATO-ellenőrök jóváhagyták az értékelőjelentést. A jelentésben foglaltak alapján történt meg az HQ MND-C minősítése, ami a teljes műveleti képesség elérését igazoló tanúsítvány kiállítását tette lehetővé.

A gyakorlat előkészítése

A gyakorlat alapvető tervezési és koordinációs feladatainak ellátása érdekében központi tervezőcsoport (a továbbiakban: KTCS) alakult, amelynek általános feladatrendszerébe tartozott a gyakorlat előkészítésére és levezetésére irányuló ütemterv kialakítása, a gyakorlat kiinduló adatainak (EXSPEC) összeállítása, a gyakorlatterv (EXPLAN) és mellékleteinek kidolgozása, a kidolgozói folyamatok szakmai felügyelete, a gyakorlat elrendelő és végrehajtási parancsainak az előkészítése, szakmai koordinációja, a gyakorlat fő tervező eseményeinek, valamint KTCS üléseinek előkészítése, azokon történő aktív és konstruktív részvétel.⁸ A KTCS hadműveleti feladatai közé tartozott a szcenáriómodulok, műveleti tervek és parancsok határidőre történő kidolgozása, a gyakorló- és alájátszó állomány összeállításának

⁶ Main Events List/Main Incidents List – főesemény-lista/főincidens-lista.

⁷ EX STRONG BASTION 23... 2022, 2.

⁸ BI-SC 075-003... 2013.

szervezése, irányítása, a Marcus szimulációs adatbázis kialakítási és feltöltési folyamatok szervezése, irányítása, valamint a MEL/MIL összeállításának szakmai felügyelete. A logisztikai terület vonatkozásában a KTCS feladatai közé tartozott a gyakorlat valós biztosításának tervezése, koordinációja, valós biztosítás részeként a befogadó nemzeti támogatás feladatrendszerének szervezése, irányítása, a kidolgozott összesített költségvetési terv szakmai felülvizsgálata, illetve a nemzetek által megküldött szükségleti jegyzék (Statement of Requirement – SOR) eljárásrendjének koordinációja. A KTCS kiemelt feladatrendszerét képezte továbbá a gyakorlat valós infokommunikációs támogatása megtervezésének és meg-szervezésének szakmai felügyelete.

A KTCS összetételét tekintve a kiképzési, hadműveleti, logisztikai, gazdálkodási, infokommunikációs és információvédelmi, NATO CREVAL ellenőri szakterületek egy-egy fővel képviseltették magukat, a tervezőcsoport kiegészült a HQ MND-C, a HQ NRDC-ESP, valamint a keretnemzetek gyakorlattervezői állományával. A KTCS-munkacsoportülések online formában, videókonferencia keretében három alkalommal kerültek levezetésre.

A gyakorlat tervezése nem kezdődhetett volna meg a HQ MND-C mint elsődleges gyakorlóállomány által kidolgozott kiképzési célok összeállítása nélkül, az ebben beazonosított mintegy 34 kiképzési cél alapjaiban járult hozzá a szcenárió, az előljáró katonai szervezet művelettervének, a MEL/MIL, valamint az ellenőrzési és értékelési követelmények kialakításához. A kiképzési célok a gyakorlatterv kialakításában kulcsszerepet tölthettek be annak kapcsán, hogy a gyakorlat tervezésében és levezetésében részt vevő funkcionális szereplők a kiképzési célok eléréséhez szükséges információkat egy előzetesen koordinált, közös információs felület használata mellett nyerjék ki, illetve egységesen legyenek képesek értelmezni azt az előljárói szándékot, amely a kiképzési cél elérése mögött húzódik.⁹

A gyakorlat sikeres előkészítése érdekében az indító tervezői konferencia (Székesfehérvár), a fő tervezői konferencia (Székesfehérvár), valamint a záró koordinációs konferencia (Pozsony, Szlovákia) jelenléti formában került levezetésre. A tervezői konferenciákon – a plenáris megbeszélések követően – a KTCS összes funkcionális területét reprezentáló szindikátusi munkacsoport alakult, ahol a legfőbb feladatot – az EXPLAN kidolgozásán túl – a gyakorlat állománytáblája, az EXCON-architektúra, a szimuláció támogatási terve, az értékelési követelmények/elemzési célok, a logisztikai és a híradó-informatikai támogatás, valamint a költségelszámolás tervének kidolgozása és véglegesítése jelentette. A tervezői konferenciák programjának szerves részét képezték a szemrevételezések is, amelyek lehetőséget teremtettek a gyakorlat helyszíneinek bejárására, a kapcsolódó logisztikai és híradó-informatikai igények felmérésére. A tervezői és koordinációs konferenciákon jellemzően 70–80 fő hazai és külföldi szakállomány vett részt, a megvalósuló kölcsönös együttműködés és hatékony koordináció eredményeképp az EXPLAN a tervezett határidőn belül kiadásra került, megteremtve ezáltal a tényleges előkészítői feladatok sikeres ellátásának feltételét.

A gyakorlattervezés további koordinációs lépcsőjét jelentette a MEL/MIL-konferencia megszervezése és levezetése, ahol mintegy 50 különböző történetfolyamon (Storyline) keresztül az összes kiképzési célt lefedő 150 incidens született.

⁹ Szabó 2021.

A gyakorlat levezetése

A gyakorlat eredményes végrehajtását jelentősen befolyásolta a NATO gyakorlattervezői direktívában is rögzített előkészítő kiképzési rendezvények konzekvens levezetése, ahol az elsődleges gyakorlóállomány az egyéni szakmai kompetenciák mélyítésén túl a katonai szervezet adekvát kollektív művelési képességeit is kialakította.

A gyakorlatra történő felkészülés időszakában a HQ MND-C eredményesen végrehajtotta a katonai döntéshozatali folyamatok adaptálásán keresztül a művelettervezést, amelyben kiemelt szerepet játszott a HQ NRDC-ESP mint előjáró parancsnokság, mivel a saját előzetes tervezési produktumainak köszönhetően hatékonyan volt képes kielégíteni a gyakorlóállomány tervezési információigényét. A művelettervezés kapcsán a megfelelő szcenárió kiválasztása is kulcstényezőnek bizonyult, több opciót is mérlegelve a végső választás a NATO Joint Warfare Centre által fejlesztett OCCASUS-szcenárióra esett, mivel olyan új generációs művelési környezet megteremtésére képes, amely a közép-európai regionális, jelenlegi biztonság- és védelempolitikai kihívások jegyeit hordozza, és a NATO 360°-os megközelítés koncepciójában rejlő perspektívákat eredményesen leképezi. Az OCCASUS-szcenárió egy olyan szintetikus geostratégiai helyzetet feltételez, amelyben egy fiktív egyenrangú ellenfél jelentős katonai kihívást teremt a NATO számára, mindezt olyan részletességgel, hogy harcászati szintű műveletekkel szemben támasztott igényeket is maradéktalanul képes kielégíteni.¹⁰

A gyakorlat 2023. június 19–30. között, két egymással szignifikánsan elkülönülő fázisban került levezetésre. Az első fázis kifejezetten a gyakorlatra történő felkészítést célozta meg, az adminisztratív teendőkön túl a gyakorlatvezetőség állományába beosztott hazai és külföldi résztvevők különböző funkcionális tréningeken vettek részt, lehetőséget teremtve így az el látandó beosztáshoz kapcsolódó feladatkör alapos megismerésére, a művelési környezet egységes értelmezésére, valamint a híradó-informatikai rendszerek készségszintű használatára.

A gyakorlat második fázisában került sor a tényleges művelési feladatrendszer ellátására, a gyakorlóállomány kollektív művelési képességének NATO CREVAL keretében történő értékelésére. A HICON, LOCON, WHITE CELL alájátszó és a gyakorlóállomány közötti interakciók jelentették azokat a mérési pontokat, ahol az értékelőcsoportok NATO-monitorok bevonása mellett ellenőrizték a képességspecifikus eljárásrendek alkalmazási minőségét, a HQ MND-C teljes művelési képességének eléréséhez kapcsolódó művelési követelmények meglétét.

Az alájátszó és a gyakorlóállomány közötti interakciók a MEL/MIL-ben rögzített incidensek alapján valósultak meg. A bejátszások időzítését és koordinációját a Joint Exercise Management Module (a továbbiakban: JEMM) segítségével végezte a MEL/MIL incidenskoordinációs részleg. A JEMM gyakorlatmenedzsment-szoftvere sikeres alkalmazásához jelentősen hozzájárult az a szakértői állomány, amelynek tagjai eseménymenedzserekként a harci műveletek hét funkcionális területét (vezetés és irányítás, tűz, erők megóvása, információ, hírszerzés, logisztika és manőver) képviselve a szakterület-specifikus incidensek, az alájátszói és a gyakorlóállomány közötti koordinációs feladatokat hatékonyan látták el.

A gyakorlat alájátszói oldalát erősítette a Marcus konstruktív szimulációs rendszer használata, amelynek segítségével a hadosztályszintű gyakorlatba integrált, harctevékenységet

¹⁰ Derksen é. n. (esetleg 2020, mert más forrásokban 2020-ban értek hozzá).

2023. JÚNIUS											
19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
Á T C S O P O R T O S Í T Á S	FELKÉSZÜLÉSI FÁZIS: ▪ A GYAKORLATVEZETŐSÉG FELKÉSZÍTÉSE ▪ STARTEX JELENTÉS ▪ SZIMULÁCIÓS RENDSZER FELKÉSZÍTÉS ▪ MUNKAHELYEK ELFOGLALÁSA ÉS BERENDEZÉSE				MINIEX	SZABAD- IDŐ	STARTEX	VIP NAP		MŰVELETI VÉGREHAJTÁS CAX/CPX	
										ENDEX	É R T É K E L É S VISSZA- CSOP.

1. ábra A Strong Bastion 23 gyakorlat levezetésének rendje
(Szerkesztették a szerzők)

folytató katonai entitások teljes képességvertikumban megjelenítésre kerültek, ezáltal állandó és pontos műveleti információkkal szolgálva a gyakorlóállomány számára.

A Strong Bastion 23 gyakorlat logisztikai és híradó-informatikai támogatása kapcsán a következő teljesítménymutatók jól illusztrálják a gyakorlat volumenét:

- a gyakorlatra történő felkészülés időszakában a 7150 m² kiképzési helyszínen 1283 m² összterületű vezetési pontok rendszerét, 35 fő bevonása mellett, három hét alatt alakították ki, amely 488 db minősített és nyílt híradó-informatikai rendszerrel ellátott munkahelyet foglalt magában;
- a vezetési pontok kiépítéséhez mindösszesen 7 db konferenciasátor, 14 db 63M sátor, 600 m² rácszott padló, 220 m² műanyag padló, 250 db asztal, 430 db szék, 177 m összecsukható paraván, 1268 m² álcaháló és 1350 m gyorstelepítésű drótakadály került felhasználásra;
- a 160 fő külföldi állomány hat különböző szálláshelyre történő napi kétszeri szállítása érdekében 4 db busz állt folyamatosan rendelkezésre;
- a gyakorlat időszakában 5500 adag étel és 15 ezer liter palackozott víz került biztosításra;
- a nyári időszakra való tekintettel 33 db mobil klíma, 12 db nagy teljesítményű klíma, 2 db 80 kW-os generátor került folyamatosan alkalmazásra, a gyakorlat becsült elektromos teljesítményfelvétele 26,4 MW-ra tehető.

ADAPTIVE HUSSARS 23 GYAKORLAT BEMUTATÁSA

A gyakorlat 2023. november 6–17. között, a komplexitásából fakadóan az ország 25 különböző helyszínén került végrehajtásra. A katonai kiképzési helyszínek mellett számos civil település, polgári célú infrastruktúra is bevonásra került, ezek közül kiemelkedik a sármelleki repülőtér, a nyíregyházi repülőtér térsége, Debrecen, Szolnok, Szentendre, Tiszaroff, Jánd, Nyírttelek, Baktalórántháza, Nyírbogdány, Sajószöged, Tiszaújváros, Gyulaháza, Gergelyugornya, Ajak, valamint az átcsoportosítási útvonal Újmajor–Hajdúhadház között. Az EXCON állománya Székesfehérváron az Alba Regia és a Nagysándor József laktanyákban települt.

A gyakorlattervezés megkezdésekor az alábbi feladatok kerültek meghatározásra tervezési útmutatóként a gyakorlat végrehajtása kapcsán:

- minden MH-alakulatot érintő készenlét fokozás elrendelése;
- a különböző készenléti alegységek riasztása és alkalmazása;
- az FLF BG részvétele, melyre a török fél (hazai készenlétben tartott százada) is meghívást kapott;
- kötelékek kombinált (vasúti, közúti) átcsoportosítása az ÉNy-i vármegyékbe;
- vízi átkelés végrehajtása a Tiszán civil objektumok igénybevételével;
- áttelepülés civil repülőtérre, műveleti feladatok végrehajtása;
- kormányzati, önkormányzati létesítmények igénybevétele;
- tartalékos erők behívása, felkészítése, alkalmazása az érintett három ÉNy-i vármegyében;
- kritikus infrastruktúra védelmével kapcsolatos feladatok ellátása;
- FLF BG olasz század ejtőernyős kijuttatása;
- Összhaderőnemi Műveletvezető és Irányító Központ (ÖMVIK) előretolt harcálláspont kiteleplése;
- az Acélkocka, a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar (a továbbiakban: NKE HHK) alap- és mesterképzés hallgatóinak integrálása a műveleti feladatokat végrehajtó alegységek és vezetési elemek kötelékébe;
- előretolt logisztikai bázis telepítése;
- ellenerő (OPFOR) alkalmazása;
- felderítő rendszergyakorlat integrálása;
- valós incidensbejátszás végrehajtása vasúti szerelvények ellen;
- katonai légi forgalmi irányítás átvétele a kijelölt vármegyék felett.¹¹

A fenti feladatoknak a műveleti helyzet beállításaként szintén az OCCASUS-szenárióban rejlő realizisztikus műveleti környezet szolgált, amely lehetővé tette a művelet elrettentési fázisának (*deterrence phase*) gyakoroltatását.

Az ország védelmi igazgatási rendszere bevonásának fontosságát jelzi, hogy a gyakorlat alapelgondolását a Védelmi Tanács ülésén a Honvéd Vezérkar főnöke jelentette a miniszterelnök részére, aki jóváhagyta azt, és kiemelt feladatnak minősítette. A gyakorlat jelentőségét támasztotta alá az is, hogy a HVKF felkérése alapján a 2022-ben létrejött Védelmi Igazgatási Hivatal (a továbbiakban: VIH) gyakorlatba történő integrációja megtörtént mint a Miniszterelnöki Kabinetirodát vezető miniszter irányítása alá tartozó, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv, amely feladatát az ország egész területére kiterjedő illetékességgel látja el.¹² A VIH kiemelt feladatai közé tartozik a védelmi és biztonsági tevékenységek központi koordinációja, valamint a területi közigazgatás vonatkozásában irányítási feladatok ellátása.

A gyakorlat levezetése

A gyakorlat két fázisban került levezetésre. Az első fázis egyes elemeinek működése egymástól elkülönülő időpontokban kezdődött, viszont a műveleti végrehajtás kezdetének idejére a műveleti készenlétet egyszerre érték el. Ezek a műveleti elemek a következők voltak:

¹¹ EXERCISE ADAPTIVE HUSSARS 23... 2023, 4.

¹² 10/2022. (XI. 9.) MK utasítás.

- felderítőrendszerek aktiválása;
- készenléti erők riasztása;
- tartalékos állomány behívása, felszerelése, felkészítése;
- erők fogadását, állomásoztatását és előrevonását támogató parancsnokság aktivizálása és működtetése;
- az elrettentési fázisba illeszkedő PzH 2000 tüzéségi eszközök rendszerbe állító lövészete;
- az EXCON felállítása és felkészítése;
- a kommunikációs és rendszerpróba végrehajtása.

A gyakorlat sajátossága volt, hogy a Magyar Honvédség katonai szervezetein kívül az NKE HHK által delegált alap- és mesterképzésben részt vevő hallgatók, illetve az MH Altiszti Akadémia kijelölt állománya (Acélkocka) sikeresen integrálásra került a gyakorlat során végrehajtandó műveleti feladatokba. A tanintézeti hallgatók képzettségüknek és a tanulmányaiknak megfelelően kerültek alacsonyabb parancsnoki beosztásokba, illetve a törzselemek beosztott állományába. A feladatra történő felkészülést a képző szervezetek hajtották végre, majd a gyakorlat következő fázisában a hallgatók átalárendelésre kerültek a műveleti feladatok végrehajtásának megfelelő katonai kötelékekbe.

Ebben a fázisban kerültek bevezetésre és értékelésre a felderítőrendszer által szolgáltatott információk, amelyek alapján különböző intézkedések kerültek kiadásra mind az aktív, mind pedig a tartalékos erők részére.

A második fázis a műveleti végrehajtásra fókuszált, amely a komplexitásából fakadóan számos új elemet hordozott mind a gyakorlatvezetőség, mind pedig a gyakorlóállomány részére. A gyakorlat fázisait tartalmazó levezetési időrendet az alábbi ábra illusztrálja:

ADAPTIVE HUSSARS 2023 gyakorlat

2023. NOVEMBER

01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	P	SZ	V	H	K	SZ	CS	
					Nemzeti és nemzetközi kötelékek felkészítése							MŰVELETI FELADAT VÉGREHAJTÁSA					EREDETI HELYZET VISSZAÁLLÍTÁSA													
Felderítő					Rendszer aktiválása							 																		
					Készenléti erők riasztása							 																		
Tartalékos					erők bevonulása, feladatra történő felkészítése																									
					Tüzér Éleslövészettel Egybekötött Harcászati Gyakorlat Panzerhaubitze 2000																									
Beérkező erők fogadását, állomásoztatását, mozgatását támogató parancsnokság aktivizálása és működése																														
FÁZIS	KEZDETE				VÉGE				FELADAT													MEGJEGYZÉS								
I.	2023. október 23.				2023. november 17.				ELRETTENTÉS																					
I/A	2023. október 25.				2023. november 17.				FELDERÍTŐ RENDSZERGYAKORLAT																					
I/B.	2023. november 06.				2023. november 12.				FELKÉSZÜLÉS AZ ELRETTENTÉSRE																					
I/C.	2023. november 13.				2023. november 17.				ELRETTENTÉSI FÁZIS VÉGREHAJTÁSA																					

2. ábra Az Adaptive Hussars 23 gyakorlat levezetésének rendje
(Szerkesztették a szerzők)

A gyakorlat céljainak elérése érdekében az MH Katonai Igazgatási és Központi Nyilvántartó Parancsnokság kezdeményezte a tényleges szolgálatteljesítésre történő önkéntes tartalékos állomány behívását, bevonultatását, intézkedett felszerelésükre.

A műveleti feladat eredményes végrehajtása érdekében az MH Területvédelmi Erők Parancsnoksága feladata volt, hogy a védelmi és katonai igazgatás, valamint a műveleti logisztikai rendszerek (elhelyezés, élelmezés, szállítás, utánpótlás stb.) üzemeltetésére nagy létszámú területvédelmi tartalékos állomány egyszerre történő bevonulását hajtsa végre. Feladata volt továbbá, hogy emellett készüljön fel kritikus infrastruktúrák védelmével, katonai mozgások biztosításával és erők védelmével összefüggő feladatok végrehajtására a bevonuló tartalékos állománnyal. Részükre összevont célfelkészítéseket tervezett annak érdekében, hogy a műveleti feladat végrehajtására a behívott állomány felkészült legyen.

ÖSSZEFOGLALÁS

A hazai rendezésű gyakorlatok kiemelt jelentőséggel bírnak a Magyar Honvédség és az alárendelt katonai szervezetek felkészítési és kiképzési rendezvényeinek rendszerében, hiszen lehetőséget biztosítottak többek között a befogadó nemzeti támogatással kapcsolatos tevékenységek ellátása mellett a többnemzeti környezetben végrehajtott magas intenzitású műveletekkel kapcsolatos feladatok begyakorlására is.¹³

A Magyar Honvédség több mint 175 éves fennállása során egyedülálló mérföldkönek tekinthető mind a Strong Bastion 23, mind az Adaptive Hussars 23 gyakorlat, mivel ekkora volumenű és komplexitású NATO-validációs és teljes műveleti spektrumot átfogó, a védelmi igazgatás szereplőit integráló gyakorlatokra még nem volt példa hazánkban. Külön értéket képvisel, hogy a gyakorlatok nemzetközi erőfeszítések nyomán kerültek előkészítésre és levezetésre, az e kapcsán keletkezett óriási gyakorlattervezői és kiképzési tapasztalatra a jövőben is bátran lehet támaszkodni. A gyakorlatok arra is rávilágítottak, hogy a logisztikai és híradó-informatikai szakterületen a Magyar Honvédség jelentős műveleti képességekkel rendelkezik, és alkalmas szövetségi kereteken belül nagy láthatóságú nemzetközi gyakorlatok támogatását hatékonyan ellátni.

A védelmi igazgatási és civil szervezetekkel való együttműködés az Adaptive Hussars 23 gyakorlat kiemelt fontosságú része volt, és az előzetes elvárásoknak megfelelően olajozott koordinációhoz vezetett. Mivel öt vármegye közigazgatása is érintett volt a gyakorlatban, ezért a vármegyék főispánjai és védelemigazgatási szereplői is aktív részesei voltak a kiképzési eseményeknek. A hatékony együttműködéshez nagyban hozzájárult a HM Honvédelmi Operatív Törzs, amely biztosította az információáramlást a gyakorlatban érintett és közreműködő közigazgatási szervezetek felé.

A gyakorlat során a vezetési rendszerek tesztelése is megtörtént, ennek keretében a fő vezetési elem időszakos kiiktatásával az előretolt vezetési pont működőképességét ellenőrizték, amely képes volt tartalék vezetési elemként a műveletvezetési rendszer folyamatos működését biztosítani. Fontos kiemelni a gyakorlat egyik kulcsmomentumaként szolgált műveleti feladatok átadás-átvételét, amelyen Nicola Zanelli altábornagy, a NATO Szövetséges Szárazföldi Parancsnokság (NATO LANDCOM) parancsnokhelyettese is megfigyelőként részt vett. Ennek során az Integrált Műveleti Központ átadta a művelet és az érintett erők

¹³ Hattyár 2022, 54.

irányítását a hazánkban települő HQ MND-C-nek. Ilyen jellegű feladatátadásra korábban a Magyar Honvédség vonatkozásában még nem volt példa.

Összességében megállapítható, hogy a gyakorlatok céljait – együttműködés vizsgálata a védelmi igazgatási szervezetekkel, a Magyar Honvédség különböző szintű vezetési képességeinek tesztelése, az együttműködés erősítése NATO-erőkkel – a feladat-végrehajtás során a gyakorlóállomány sikeresen teljesítette, így a HQ MND-C bebizonyította, hogy a teljes műveleti képesség összes szakterületi vertikumát uralja, és képes multinacionális környezetben hadosztályszintű művelet tervezésére és vezetésére.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- 10/2022. (XI. 9.) MK utasítás a Védelmi Igazgatási Hivatal Szervezeti és Működési Szabályzatáról. <https://jogkodex.hu/doc/3088126> (Letöltés időpontja: 2025. 07. 02.)
- 493/2023. (XI. 2.) Korm. rendelet a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye, Hajdú-Bihar vármegye, Jász-Nagykun-Szolnok vármegye, Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye, illetve Zala vármegye területén 2023. november 3. napja és 2023. november 19. napja között megrendezésre kerülő „Adaptive Hussars 23” gyakorlatra vonatkozó eltérő szabályokról. Magyar Közlöny, 2023/155. szám, 8410–8411. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/079d8c1560680507a0a312db897a5457367a0463/letoltes> (Letöltés időpontja: 2025. 08. 09.)
- A Honvéd Vezérkar főnök 428/2023. számú parancsa az „ADAPTIVE HUSSARS 2023” hazai rendezésű nemzetközi gyakorlat megtervezésével kapcsolatos feladatokról.
- A Magyar Honvédség parancsnokának 173/2022. MH PK parancsa a „STRONG BASTION 2023” Headquarters Multinational Division – Centre NATO minősítő gyakorlat tervezésével kapcsolatos feladatok végrehajtásáról és a Központi Tervező Csoport megalakításáról.
- BI-SC 075-003 Collective Training and Exercise Directive (CT&ED). NATO, 2013. 10. 02. https://www.coemed.org/files/Branches/DH/Files_01/bi-sc-75-3_final.pdf (Letöltés időpontja: 2025. 07. 02.)
- Derksen, Michael: *360° Scope Scenario Design and Development in JWC*. NATO Joint Warfare Centre. <https://www.jwc.nato.int/newsroom/warfare-development-focus/360-scope-scenario-design-and-development-jwc> (Letöltés időpontja: 2025. 07. 02.)
- EXERCISE ADAPTIVE HUSSARS 23 – Exercise Specifications (EXSPEC), issued 10. 2023.
- EX STRONG BASTION 23 – Exercise Specification (EXSPEC), issued 10. 03. 2022, 2.0.
- Hattyár István: *A Defender-Europe 21 gyakorlat és a kapcsolt nemzeti kiképzési rendezvények tapasztalatai a koronavírussal terhelt időszakból*. Hadmérnök, 17. évf. 2022/2., 53–69. <https://doi.org/10.32567/hm.2022.2.4> (Letöltés időpontja: 2025. 07. 02.)
- Szabó Sándor: *A gyakorlattervezés szerepe a NATO-reagálóműveletekre való felkészülés tükrében*. Hadmérnök, 17. évf. 2022/2., 71–83. <https://doi.org/10.32567/hm.2022.2.5> (Letöltés időpontja: 2025. 07. 02.)
- Szabó Sándor: *A kiképzési célok helye és szerepe a gyakorlatok tervezésekor és levezetésekor*. Honvédségi Szemle, 2021/2., 85–92. <https://doi.org/10.35926/HSZ.2021.2.7> (Letöltés időpontja: 2025. 07. 02.)